

Управління культури, національностей, релігій та туризму
Хмельницької облдержадміністрації

Хмельницька обласна універсальна
наукова бібліотека

Серія
«Видатні особистості
Хмельниччини»

**УЧЕНІ НАЦІОНАЛЬНОЇ
АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ:
ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСТЬ**

До 100-річчя НАН України

Біобібліографічний покажчик

Хмельницький
2018

УДК (378.2:001.32) + 929 «1918/2018»(477.43)(083.8)
У 90

Учені Національної академії наук України:
Хмельницька область : до 100-річчя НАН України : біобібліогр.
покажч. / Упр. культури, національностей, релігій та туризму
Хмельниц. облдержадмін.; Хмельниц. ОУНБ. – Хмельницький,
2018. – 56 с. – (Сер. «Видатні особистості Хмельниччини»).

Друкується за рішенням редакційно-видавничої ради
Хмельницької ОУНБ, протокол № 5 від 30. 05. 2018 р.

Укладач: *Шейн О.М.*

Редактори: *Маковська В.В., Марчак Т.Ф.*

Відповідальна за випус: *Чабан К.А.*

©Хмельниц. ОУНБ, 2018

Передмова

До уваги читачів пропонуємо довідково-біобібліографічне видання, мета якого узагальнити відомості про учених Національної академії наук України, які народилися, навчалися або працювали на Хмельниччині та зробили вагомий внесок в розвиток української і світової науки.

Показчик включає коротку біографічну довідку про академіків, членів-кореспондентів, дійсних та іноземних членів НАН України з часу заснування Академії і до сьогодення.

Персоналії учених подаються в алфавітній послідовності. Біографічна довідка містить такі відомості: прізвище, ім'я, по-батькові, дати життя, місце народження, наукову діяльність, дату обрання академіком чи членом-кореспондентом Національної академії наук України. Наукова та громадська діяльність подана за хронологією.

Праці учених та матеріали про них розміщені в зворотньо-хронологічній послідовності. До видання включені не всі наукові праці учених, що зберігаються у фондах ХОУНБ і матеріали про них, а найповніші та видані в останні роки.

Бібліографічний опис та скорочення слів здійснені відповідно до державних стандартів України – ДСТУ 3582:2013 та ДСТУ ГОСТ 7.1:2006.

Відбір матеріалів завершено в квітні 2018 року.

*вул. Героїв Майдану, 28,
29000, м. Хмельницький.
www.ounb.km.ua*

Довідково про Національну академію наук України

Національна академія наук України заснована 27 листопада 1918 року у м. Києві. Її першим президентом був видатний учений із світовим ім'ям В.І. Вернадський.

Статус

Національна академія наук України (НАН України, Академія) згідно з чинним законодавством є вищою науковою самоврядною організацією України, що заснована на державній власності. Самоврядність Академії полягає у самостійному визначенні тематики досліджень та форм їх організації й проведення, формуванні своєї структури, вирішенні науково-організаційних, господарських, кадрових питань, здійсненні міжнародних наукових зв'язків, виборності та колегіальності органів управління. Академія об'єднує дійсних членів, членів-кореспондентів та іноземних членів, усіх науковців її установ, організовує і здійснює фундаментальні та прикладні наукові дослідження з найважливіших проблем природничих, технічних, суспільних і гуманітарних наук.

Органи управління

Найвищим органом самоврядування НАН України є Загальні збори, що складаються з дійсних членів (академіків) та членів-кореспондентів. У сесіях Загальних зборів (крім питань, пов'язаних з виборами дійсних членів, членів-кореспондентів та іноземних членів НАН України) беруть участь з правом ухвального голосу наукові працівники, делеговані трудовими колективами наукових установ Академії, з правом дорадчого голосу – іноземні члени, керівники наукових установ Академії та представники наукової громадськості.

У період між сесіями Загальних зборів керівництво роботою Академії здійснює Президія НАН України, яка обирається Загальними зборами строком на 5 років. До складу Президії НАН України, вибори якої відбулися у квітні 2015 року, входять 32 особи, в тому числі президент, п'ять віце-

президентів, головний учений секретар, 14 академіків-секретарів відділень, 11 членів. У засіданнях Президії також беруть участь з правом дорадчого голосу 4 виконуючих обов'язки члена Президії та 15 радників Президії НАН України.

Структура

В НАН України функціонують 3 секції (фізико-технічних і математичних наук, хімічних і біологічних наук, суспільних і гуманітарних наук), що об'єднують 14 відділень наук: математики, інформатики, механіки, фізики та астрономії, наук про Землю, фізико-технічних проблем матеріалознавства, фізико-технічних проблем енергетики, ядерної фізики та енергетики, хімії, біохімії, фізіології і молекулярної біології, загальної біології, економіки, історії, філософії та права, літератури, мови та мистецтвознавства.

В Академії діють 5 регіональних наукових центрів подвійного з Міністерством освіти і науки України підпорядкування: Донецький (Донецька область), Західний (м. Львів), Південний (м. Одеса), Північно-східний (м. Харків), Придніпровський (м. Дніпро), а також Центр проблем розвитку регіонів (м. Київ). Статутну діяльність Кримського наукового центру та його фінансування з бюджету НАН України призупинено в 2014 році.

Основною ланкою структури НАН України є науково-дослідні інститути та інші наукові установи (обсерваторії, ботанічні сади, дендропарки, заповідники, бібліотеки, музеї тощо). В структурі НАН України діють національні заклади – Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського, Національний науковий центр «Харківський фізико-технічний інститут», Національний історико-археологічний заповідник «Ольвія», Національний ботанічний сад ім. М.М. Гришка, Національний дендрологічний парк «Софіївка», Національний науково-природничий музей, Львівська національна наукова бібліотека України ім. В. Стефаника, Національний центр «Мала академія наук України» МОН України та НАН України.

До структури НАН України входять також організації дослідно-виробничої бази (дослідні підприємства, констук-

торсько-технологічні організації, обчислювальні центри). Всього на цей час в НАН України діють 163 наукові установи та 46 організацій дослідно-виробничої бази.

Учені Національної академії наук України: Хмельницька область

Бажан Микола Платонович

(26 вересня [9 жовтня] 1904 року, м. Кам'янець-Подільський – 23 листопада 1983 року, м. Київ) – **академік Академії наук УРСР** з 1951 року, поет, перекладач, культуролог, енциклопедист, філософ, громадський діяч.

Герой Соціалістичної Праці (1974), лауреат Ленінської премії (1983), двічі лауреат Державних премій СРСР (1946, 1949), заслужений діяч науки УРСР (1966), лауреат Державної премії УРСР ім. Т. Шевченка (1965), лауреат Державної премії Грузинської РСР ім. Ш. Руставелі (1961).

Восени 1921 року, після закінчення Уманського кооперативного технікуму, навчався в Київському кооперативному інституті імені М. Туган-Барановського.

З 1923 року – на журналістській роботі. Перший вірш опубліковано в «Жовтневому збірнику панфутуристів» (Київ, 1923). 1926 року в Харкові, де в цей час мешкав Бажан, вийшла його перша книга «Сімнадцятий патруль», присвячена збройним конфліктам на території України 1917–1920 років. Свою літературну діяльність до кінця життя поєднував із активною державною та громадською роботою. З 1940 року був членом Президії Спілки радянських письменників України. У період Другої світової війни – у діючій армії, був головним редактором газети «За Радянську Україну».

Депутат Верховної Ради СРСР 2–5-го скликань (1946–1962) і Верховної Ради УРСР 6–10-го скликань (1963–1983). У 1943–1946 роках працював заступником голови Ради народних

комісарів УРСР, з 1946 року по 12 вересня 1949 року – заступником голови Ради міністрів УРСР.

У 1953–1959 роках – голова правління Спілки письменників України. У 1958–1983 роках – головний редактор Головної редакції «Української радянської енциклопедії». За ініціативою і під керівництвом М.П. Бажана видана «Українська радянська енциклопедія» в 17 (1959–1965) і 12 (1977–1985) томах, «Історія українського мистецтва» (томи 1–6, 1966–1968), «Шевченківський словник» (1978).

У 1989–2013 роках видавництво «Українська енциклопедія», створене на базі Головної редакції УРЕ, носило ім'я Миколи Бажана.

Твори М.П. Бажана

1. **Вибрані твори** у 2-х томах / М.П. Бажан. – Київ : Укр. енциклопедія.

Т. 1 : Вірші та поеми. – 2003. – 606 с.

Т. 2 : Переклади. – 2004. – 606 с.

2. **Політ крізь бурю** : вибр. твори / М. П. Бажан. – Київ: Криниця, 2002. – 606 с.

3. **Доробок** : вибрані поезії. – Київ : Дніпро, 1979. – 375 с.

4. **Багрець** : поезії. – Київ : Наук. думка, 1966. – 138 с.

5. **Дорога** : вибране. – Київ : Держлітвидав, 1964. – 267 с.

Про М.П. Бажана

1. **Черниш Н. І.** Видавничий доробок Миколи Бажана : монографія / Н. І. Черниш. – Львів : Піраміда, 2012. – 280 с. : іл.

2. **Бажан Микола Платонович** // Вчені Хмельниччини : бібліогр. покажч. / Хмельниц. обл. б-ка ім. М. Островського. – Хмельницький, 1988. – С. 3.

3. **Брага І.** «Перехресні стежки» двох митців : Микола Бажан і Дмитро Шостакович / І. Брага // Дивослово. – 2017. – № 6. – С. 29-36. - Бібліогр.: 22 назви.

4. **Бажан О.** «Пильніше й глибше вдуматися в себе...» : [до 110-річчя від дня народж. М.П. Бажана] // Голос України. – 2014. – 18 жовт. – С.10.

5. **Бажан Микола Платонович** // Провідники духовності в Україні. – Київ, 2013. – С.169 – 170.

Білоус Анатолій Григорович

(8 травня 1951 року, с. Грушка Кам'янець-Подільського району) – академік Національної академії наук України з 2009 року, хімік.

Доктор хімічних наук (1991), професор (1997), лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки (2008).

З травня 2017 року затверджений членом Наукового комітету Національної ради України з питань розвитку науки і технологій при Кабінеті Міністрів України.

1974 року закінчив Київський політехнічний інститут. У 1974 – 1978 роках працював у Москві в Науково-дослідному фізико-хімічному інституті. Від 1978 року працює в Києві в Інституті загальної та неорганічної хімії імені Володимира Вернадського НАН України.

Від 1982 року – завідувач відділу хімії твердого тіла. Основний напрям досліджень А. Г. Білоуса – вивчення умов утворення, структурних особливостей та властивостей складних оксидних систем, а також розробка на їх основі високоефективних функціональних матеріалів. Вперше розробив нові літійпровідні матеріали на основі оксидів із структурою дефектного перовскиту, які нині активно досліджуються у багатьох лабораторіях світу.

А. Г. Білоус – автор і співавтор більш як 200 наукових публікацій, має 53 авторські свідоцтва на винаходи.

Про А.Г. Білоуса

1. **Фокіна З.** Білоус Анатолій Григорович // Енциклопедія Сучасної України. – Київ, 2003. – Т.2. – С.832 – 833.

2. **Білоус Анатолій Григорович** [Електронний ресурс] / Вікіпедія : вільна енциклопедія. – Електрон. дані. – Київ, 2001 –. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>, вільний (дата звернення: 11.04. 2018). – Назва з екрана.

3. Білоус Анатолій Григорович [Електронний ресурс] / Сайт кафедри мікроелектроніки КПІ ім. І.Сікорського. – Електрон. дані. – Київ, 2017 – . – Режим доступу: <http://me.kpi.ua/index.php?id=70>, вільний (дата звернення: 11.04.2018). – Назва з екрана.

Білоус Аполлон Максимович

(27 січня 1929 року, м. Кам'янець-Подільський – 4 січня 1999 року, м. Харків) – **член-кореспондент Національної академії наук України** з 1988 року, кріобіолог.

Доктор медичних наук (1969), професор (1970).

1949 року з відзнакою закінчив Кам'янець-Подільське медичне училище, вступив до Київського медичного інституту, який закінчив 1955 року.

Молодий фахівець підписав контракт на працю в місті Алчевськ Ворошиловградської (нині Луганської) області, де був великий металургійний завод, хімічний комбінат, шахти. Молодого хірурга направили на роботу в медсанчастину тресту «Алчевськбуд». Одночасно він працював хірургом міської лікарні.

Від 1957 року Аполлон Білоус розробляє новий напрямок у травматології — досліджує регуляторну роль мікроелементів у процесах регенерації кістки.

1962 року молодий учений розпочав роботу над проблемою регуляції швидкості репаративної регенерації кісткової тканини. Білоус, зокрема, досліджував роль нуклеїнових кислот і білків у цих процесах. В СРСР було створено наукову школу дослідників, які працювали над проблемами прискорення та оптимізації процесів заживлення переломів і ран при допомозі інформаційних екзогенних біополімерів. 1969 року на цю тему 40-річний Аполлон Білоус захистив докторську дисертацію.

1971 року Аполлона Білоуса запросили на роботу в створений у Харкові Інститут проблем кріобіології й кріомедицини Академії наук УРСР. Ним був заснований відділ кріобіохімії, який він очолював більше 25 років.

Досліджував механізми регенерації тканин і структурно-функціональної перебудови плазматичних мембран і цитоскелету клітин внаслідок дії екстремальних факторів, проблем репаративної регенерації тканин. Один з ініціаторів і організаторів загальної науково-технічної програми з проблем кріобіології. Разом із колективом створив єдину молекулярно-клітинну концепцію кріопошкоджень.

Працював у журналах «Криобиология» (1985–1990 роки) та «Проблемы криобиологии» (1991–1998 роки).

Про А.М. Білоуса

1. **Бабійчук Г. О.** Білоус Аполлон Максимович // Енциклопедія Сучасної України. – Київ, 2003. – Т. 2. – С. 833.

2. **Білоус Аполлон Максимович** [Електронний ресурс] / Вікіпедія : вільна енциклопедія. – Електрон. дані. – Київ, 2001. – . – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>, вільний (дата звернення: 11.04.2018). – Назва з екрана.

3. **Білоус Аполлон Максимович** // Хто є хто в Україні. 1997 : біогр. словник. – Київ, 1997. – С. 25.

4. **Аполлон Максимович Білоус** // Вісник НАН України. – 1999. – № 3. – С. 68.

5. **Мазурик Є.** Академік Аполлон Максимович Білоус – уродженець Кам'янця-Подільського // Медична газ. України. – 1998. – № 2-3. – С. 22.

Богач Петро Григорович

(30 січня 1918 року, с. Соколівка Ярмолинецького району – 23 червня 1981 року, м. Київ) – **академік Академії наук УРСР** з 1978 року, фізіолог.

Доктор біологічних наук (1960), професор (1961).

В 1937 році закінчив Ніжинський педагогічний інститут. З 1939 року працював у Київському державному університеті імені Тараса Шевченка. В 1952 році П.Г. Богач захистив кандидатську дисертацію за темою «Моторна функція шлунково-кишкового тракту і вітамін В₁». У тому ж році він став спочатку заступником, а невдовзі – директором Науково-дослідного інституту фізіології університету. З 1964 по 1973 роки П.Г. Богач працював завідувачем новоствореної кафедри біофізики. У 1973 році очолив кафедру фізіології людини і тварин, на якій працював до 1979 року. В 1972–1976 роках обіймав посади декана біологічного факультету, проректора з навчальної роботи та першого проректора Київського державного університету імені Тараса Шевченка.

У 1978–1980 роках працював академіком-секретарем Відділення фізіології, біохімії та теоретичної медицини Президії АН УРСР. Наприкінці свого життя в 1980–1981 роках, на прохання його учнів, знову повернувся до Інституту фізіології університету.

П.Г. Богач – автор та керівник фундаментальних досліджень в області нейрогуморальних механізмів регуляції моторної діяльності травного апарату та ролі гіпоталамічної ділянки і лімбічної системи головного мозку в регуляції вегетативних функцій.

Праці П.Г. Богача

1. **Основи електрофізіології.** – Київ : Вища школа, 1984. – 231 с.
2. **Структура и функции биологических мембран.** – Киев : Вища школа, 1981. – 335 с.
3. **Алгоритмические и автоматные модели** для деятельности гладких мышц. – Киев : Наук. думка, 1979. – 346 с.
4. **Механизмы нервной регуляции** моторной функции тонкого кишечника. – Киев : изд-во Киев. ун-та, 1961. – 343 с.

Про П.Г. Богача

1. **Добрянський П.** Славний лицар науки / П. Добрянський // Вперед. – 2018. – 25 січ. – С. 2 : фото.
2. **Зима В.Л.** Богач Петро Григорович // Енциклопедія Сучасної України. – Київ, 2003. – Т. 3. – С. 122.
3. **Добрянський П.** Людина і академік // Вперед. – 2001. – 23 черв. – С. 6.
4. **Сивулько О.** Біля джерел науки // Вперед. – 1998. – 17 січ.
5. **Богач Петро Григорович** // Вчені Хмельниччини : бібліогр. покажч. / Хмельниц. обл. б-ка ім. М. Островського. – Хмельницький, 1988. – С. 4 - 5.

Войнаренко Михайло Петрович

(22 липня 1950, с. Струга Новоушицького району) – **член-кореспондент Національної академії наук України** з 2015 року, фахівець в галузі інституційної економіки. Доктор економічних наук (1995). Професор (1996).

1976 року з відзнакою закінчив Хмельницький технологічний інститут побутового обслуговування (нині Хмельницький національний університет), в якому і залишився працювати. Войнаренко М.П. створив в університеті не просто наукову школу з проблем

реформування економіки України через застосування кластерних технологій, яка стала першою в Україні з цих напрямів досліджень, але й активно її розвиває, публікуючи наукові статті, монографії як в Україні, так і за кордоном.

Праці М.П. Войнаренка

1. **Управлінський облік** : підруч. для студ. ВНЗ / М. П. Войнаренко, Л. П. Радецька, Л. В. Овод. – Хмельницький : ХНУ, 2013. – 364 с. : табл., форми. – Бібліогр. : С. 345-347.

2. **Облік та внутрішній аудит основних засобів** в контексті прийняття управлінських рішень : монографія / М.П. Войнаренко, А. Ф. Гуменюк, Р. Л. Цебень ; Хмельниц. кооперат. торгов.-екон. ін-т. – Хмельницький : Цюпак А. А., 2012. – 212 с. : форми. – Бібліогр. : С. 181-190.

3. **Кластери в інституційній економіці** : монографія / М. П. Войнаренко. – Хмельницький : ХНУ. – [б. м.] : Тріада-М, 2011. – 503 с. – Бібліогр. : С. 463-502.

4. **Податковий облік і аудит** : навч. посіб. / М.П. Войнаренко, Г. В. Пухальська. – Київ : Академія, 2009. – 376 с.

5. **Ділова активність підприємств** : проблеми аналізу та оцінки : монографія / М. П. Войнаренко, Т. Г. Рзаєва. – Хмельницький : ХНУ, 2008. – 284 с.

Про М.П. Войнаренка

1. **Блажевич Ю.** Чим більше віддаєш ти людям, тим більше залишається тобі : до 65-річчя з дня народження М.П. Войнаренка / Ю. Блажевич, О. Григоренко // Календар знаменних і пам'ятних дат Хмельниччини на 2015 рік : реком. бібліогр. довід. / ХОУНБ ім. М. Островського; уклад. В.О. Мельник. – Хмельницький : ПП Заколотний М.І., 2014. – С. 124-129.

2. **Григоренко О. П.** Михайло Войнаренко – видатна постать Подільського краю // Вісник Кам'янець-Поділ. ун-ту ім. І. Огієнка : іст. науки. Вип. 4. – Кам'янець-Поділ., 2011. – С. 463–475.

3. **Андрієнко І. Л.** Войнаренко Михайло Петрович // Енциклопедія Сучасної України. – Київ, 2006. – Т. 5. – С. 39.

4. **Григоренко О. П.** Заслужені діячі науки і техніки України В. П. Ройзман і М. П. Войнаренко – професори Хмельницького національного університету // Матеріали XIII Подільської історико-краєзнавчої конференції. – Кам'янець-Поділ., 2010. – С. 739 – 744.

5. **Григоренко О.** Михайло Войнаренко – видатна постать сучасності // Освіта України. – 16 лип. – С. 6.

Ганапольський Єль Маркович

(8 вересня 1930 року, м. Проскурів (нині Хмельницький) – з 1997 року **член-кореспондент Національної академії наук України**, фізик, радіофізик.

Доктор фізико-математичних наук (1975), лауреат Державної премії України у галузі науки і техніки (1986).

Закінчив Харківський університет у 1953 році.

Працював на Харківському електромеханічному заводі (1953–1956 рр.), від 1956 року – в Інституті радіофізики та електроніки НАНУ.

Основний напрямок наукової діяльності Є.М. Ганапольського – дослідження надвисокочастотних регулярних і стохастичних динамічних явищ у твердих тілах і рідинах. Розробив ефективні методи збудження та детектування гіперзвукових хвиль у діелектричних і напівпровідникових кристалах; з допомогою методу повільної електромагнітної хвилі отримав надвисокі частоти гіперзвуку до 75 ГГц. Виявив і дослідив акустичний парамагнітний резонанс парамагнітних центрів із сильною електрон-фононою взаємодією у діелектричних і напівпровідникових кристалах; нелінійні ефекти резонансного самоканалізування та самофокусування гіперзвукових хвиль у кристалі з парамагнітними центрами, що мають сильну електрон-фононну взаємодію; ефект обернення пружного розсіювання гіперзвукової хвилі при низьких

температурах. Створив квантовий генератор когерентних фононів «Фазер» – акустичний аналог лазера; дослідив гіперзвукові лінії надтривалої затримки надвисокочастотних сигналів для космічної радіолокаційної техніки.

Про Є.М. Ганапольського

1. **Почаніна І.Є.** Ганапольський Єль Маркович // Енциклопедія Сучасної України. – Київ, 2006. – Т. 5. – С. 366.

2. **Ганапольський Єль Маркович** [Електронний ресурс] / НАН України. – Електрон. дані. - Київ, 2017 – .– Режим доступу: <http://www.nas.gov.ua/UA/PersonalSite/Pages/default.aspx?PersonID=0000002410>, вільний (дата звернення: 11.04.2018). – Назва з екрана.

3. **Ганапольський Єль Маркович** [Електронний ресурс] / Вікіпедія: вільна енциклопедія. – Електрон. дані. – Київ, 2001 – .– Режим доступу : <https://uk.wikipedia.org/wiki>, вільний (дата звернення: 11.04.2018). – Назва з екрана.

Гриневи́ч Феодосі́й Борисови́ч

(1 листопада 1922 року, с. Ріпна тепер Волочиського району – 24 червня 2015 року, м. Київ) – **академік Національної академії наук України** з 1979 року, електрофізик.

Доктор технічних наук (1964), професор (1967), почесний академік Міжнародної інженерної академії, лауреат Державної премії СРСР (1976).

Закінчив Львівський політехнічний інститут у 1953 році. Працював в Інституті машинознавства й автоматики (тепер Фізико-механічний інститут) АН УРСР, з 1958 по 1965 роки – в Інституті автоматики й електрометрії Сибірського відділення АН СРСР.

З 1966 р. працював в Інституті електродинаміки НАН України, де протягом 41 року очолював відділ електричних і магнітних вимірювань.

Ф.Б. Гриневич став засновником нового наукового напрямку – автоматизації високоточних вимірювань комплексних електричних величин. Ним були розроблені загальна теорія та методи побудови варіаційних вимірювальних систем з різноманітними типами параметричної модуляції. На основі методів Ф.Б. Гриневича розроблені прецизійні вимірювальні системи для метрологічного забезпечення енергетики, технічної та медичної діагностики, а також надчутливі електронні перетворювачі для біосенсорних систем. В останні роки був одним із керівників значного науково-технічного проекту зі створення національної еталонної бази України. До останніх днів життя активно продовжував свою наукову роботу, був головою спеціалізованої ради із захисту докторських дисертацій та членом редколегій низки наукових журналів.

Про Ф.Б. Гриневича

1. **Науковці України** : Гриневич Феодосій Борисович [Електронний ресурс] / Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. – Електрон. дані. - Київ, 2013 – .– Режим доступу:

http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/suak/corp.exe?&I21DBN=SAUA&P21DBN=SAUA&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21COM=S&S21CNR=20&S2

вільний (дата звернення: 11.04. 2018). – Назва з екрана.

2. **Кириленко О.В.** Гриневич Феодосій Борисович // Енциклопедія Сучасної України. – Київ, 2006. – Т.6. – С. 458.

3. **90-річчя академіка НАН України Ф.Б. Гриневича** // Вісник НАН України. – 2012. – № 11. – С. 82 – 83.

4. **Назаренко Є.** Академік Феодосій Гриневич родом із Волочиська // Є Поділля. – 2008. – 21 лют. – С. 5.

5. **Назаренко Є.** Академік з Ріпної // Поділ. вісті. – 1992. – 10 груд.

Дейген Михайло Федорович

(18 червня 1918 року, м. Проскурів (нині м. Хмельницький) – 10 листопада 1977 року, м. Київ) – **член-кореспондент Академії наук УРСР** з 1967 року, фізик.

Доктор фізико-математичних наук (1960), професор (1962).

У 1940 році закінчив Київський державний університет ім.Т.Г.Шевченка.

Його перша наукова робота про асиметрію конденсації пари на іони різного знаку, виконана у 1938 р., коли він був студентом, мала важливе значення для розробки теорії камери Вільсона.

З 1947 р. по 1960 р. М.Ф. Дейген працював в Інституті фізики АН УРСР, де займався розробкою електронної теорії кристалів. Разом з відомим фізиком-теоретиком С.І. Пекаром ним була розвинута концепція деформаційного потенціалу, яка описувала взаємодію електрона з акустичними коливаннями ґратки. Продовжуючи цю роботу М.Ф. Дейген вводить поняття самоузгодженого електронно-деформаційного стану – конденсона. Застосована ним до метал-аміачних розчинів теорія поляронів дозволила пояснити їх магнітні та оптичні властивості.

Подальші дослідження М.Ф. Дейгена були присвячені створенню теоретичних основ радіоспектроскопії неметалевих кристалів, зокрема, електронного парамагнітного резонансу (ЕПР), подвійного електронно-ядерного резонансу (ПЕЯР) та параелектричного резонансу (ПЕР).

У 1961 р. очолив відділ радіоспектроскопії в Інституті напівпровідників АН УРСР, яким керував 16 років. Разом з учнями М.Ф. Дейгеном була розвинута теорія зовнішніх впливів (електричне поле, тиск, температура) на спектри магнітних резонансів, яка дозволила одержати інформацію про локальні електричні поля, зсув атомів поблизу парамагнітного центру, локальних модулів пружності.

Багато років був членом Наукових рад Академії наук СРСР по теорії твердого тіла, фізиці напівпровідників, радіоспектроскопії твердого тіла, виконував обов'язки заступника головного редактора «Українського фізичного журналу», читав лекції у Київському державному університеті ім. Т.Г. Шевченка.

Праці М.Ф. Дейгена

1. **Про оптичні властивості локальних центрів поблизу поверхні напівпровідника** // Укр. фіз. журнал. – 1963. – № 10. – С. 1075–1084.

2. **До теорії електронних процесів у металаміачних розчинах** // Укр. фіз. журнал. – 1956. – № 3. – С. 245-260.

3. **Биполярная диффузия носителей тока в полупроводниках в сферически симметричном случае при наличии внешнего поля** // Журнал тех. физики. – 1955. – Т. 25. – Вып. 1. – С. 1175-1181.

4. **Магнитные свойства металамиачных растворов и равновесные концентрации локальных центров в диэлектрике** // Труды ин-та физики АН УССР. – 1954. – Вып. 5. – С. 105 – 118.

5. **О коэффициенте прозрачности контакта полупроводник – металлов** // Труды ин-та физики АН УССР. – 1953. – Вып. 4. – С. 3 – 10.

Про М.Ф. Дейгена

1. **Дейген Михайло Федорович** // Видатні вчені Національної академії наук України : особові справи архів. та рукопис. фондів академіків та чл.-кор. у Нац. б-ці України ім. В.І. Вернадського (1918 – 1998) : путівник. – Київ, 1998. – С. 142 – 144.

2. **Чиж І.С.** Талановитий учений // Поділ. землі сини. – Хмельницький, 1993. – С. 38 – 39.

3. **Назаренко Є.** Членкор Дейген // Хмельниччина. – 1993. – 11 черв.

4. **Дейген Михайло Федорович** // Історія АН УРСР. – Київ, 1982. – С. 746 – 747.

5. Дейген Михайло Федорович // УРЕ. – Київ, 1979. – Т.3. – С. 273.

Квасницький Олексій Володимирович

(24 лютого 1900 року, с.Лиса Гора Первомайського району Миколаївської області – 27 листопада 1989 року, м. Полтава) – **академік Академії наук УРСР** від 1951 року, фізіолог в галузі тваринництва.

Доктор біологічних наук (1940), професор (1941), заслужений діяч науки України (1960), Герой Соціалістичної Праці (1966), лауреат Державної премії України (1977).

У 1925 році закінчив Кам'янець-Подільський сільськогосподарський інститут (нині Подільський державний аграрно-технічний університет).

У 1926–1930 рр. викладав фізіологію у Вінницькому сільськогосподарському технікумі.

З початку 1930-х років і до кінця своїх днів життя і діяльність О. В. Квасницького пов'язана з Полтавщиною.

У 1931–1941 роках – науковий співробітник науково-дослідного інституту свинарства (м. Полтава).

З 1934 по 1971 роки очолював кафедру фізіології сільськогосподарських тварин Полтавського сільськогосподарського інституту.

Займався питаннями фізіології сільськогосподарських тварин, зокрема проблемами травлення свиней, фізіологією їх розмноження і штучного запліднення, проблемами вегетативної гібридизації сільськогосподарських тварин.

У 1950 році О.В. Квасницьким вперше у світі одержані хірургічним способом поросята-трансплантати. Дещо пізніше він же розробив і впровадив в широку виробничу практику технологію фракційного методу штучного осіменіння свиней.

Про О.В. Квасницького

1. **Квасницький Олексій Володимирович** [Електронний ресурс]/ НАН України. – Електрон. дані. – Київ, 2017 – .– Режим доступу:

<http://www.nas.gov.ua/UA/PersonalSite/Pages/default.aspx?PersonID=0000005420>, вільний (дата звернення: 11.04.2018). – Назва з екрана.

2. **Квасницький Олексій Володимирович** [Електронний ресурс]/Регіональний інформаційний портал «Прибужжя». – Електрон. дані. - Хмельницький, 2012 – .– Режим доступу: <http://www.regportal.mk.ua/2012-03-21-12-12-30/849-1900-1969>, вільний (дата звернення: 12.04.2018). – Назва з екрана.

3. **Квасницький Олексій Володимирович** [Електронний ресурс] / Вікіпедія: вільна енциклопедія. – Електрон. дані. – Київ, 2001 – .– Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>, вільний (дата звернення : 11.04.2018). – Назва з екрана.

4. **Алещенко М. І.** Випускники Кам'янець-Подільського сільськогосподарського інституту 1920–1930-х років – учасники Великої Вітчизняної війни / М. І. Алещенко, Л. І. Кучугура, В.Г. Романюк // Матеріали ІХ Поділ. іст.-краєзн. конф. – Кам'янець-Подільський, 1995. – С. 347 - 349.

Кільчевський Микола Олександрович

(2 (15) червня 1909 року, м. Кам'янець-Подільський – 14 червня 1979 року, м. Київ) – академік Академії наук УРСР з 1969 року, український учений у галузі механіки і математики.

Доктор фізико-математичних наук (1940), заслужений діяч науки УРСР (1977), двічі удостоєний Державної премії УРСР у галузі науки та техніки (посмертно) (1979, 1992).

1928 року закінчив Кам'янець-Подільський сільськогосподарський інститут (нині Подільський державний аграрно-технічний університет) і вступив до

Київського політехнічного інституту. Від 1930 року – студент Київського фізико-хіміко-математичного інституту. Від 1933 року викладав вищу математику в Київському авіаційному інституті.

1940 року став завідувачем кафедри вищої математики Київського авіаційного інституту.

1941 року евакуювався в Узбекистан. У 1941–1944 роках – завідувач кафедри теоретичної механіки в Ташкентському інституті інженерів залізничного транспорту, одночасно працював у Центральному НДІ Народного комісаріату шляхів сполучення, де займався питаннями контактного тиску твердих тіл й удару.

1944 року повернувся в Київ і у 1944–1961 роках завідував кафедрою теоретичної механіки Київського авіаційного інституту.

У 1944–1947 роках – старший науковий співробітник Інституту математики Академії наук УРСР. Від 1959 року – завідувач відділу Інституту механіки АН УРСР.

Основні дослідження М.О. Кільчевського – теорія оболонки, статистичних і динамічних контактних задач теорії пружності, розробка основ аналітичної механіки оболонки, теорії співударянь твердих тіл, розв'язання контактних пружно-пластичних задач.

Праці М.О. Кільчевського

1. **Аналитическая механика континуальных систем.** – Київ : Наук. думка, 1979. – 188 с.
2. **Курс теоретической механики.** – Москва : Наука, 1977. – 499 с.
3. **Элементы тензорного исчисления и его приложения механике.** – Москва : Гостехиздат, 1966. – 168 с.
4. **Основы аналитической механики оболочек.** – Київ : Изд-во АН УССР, 1963. – 354 с.
5. **Динаміка систем.** – Київ : Рад. школа, 1957. – Т. 2. – 463 с.

Про М.О. Кільчевського

1. **Будзей О.** Учитель президента // Подолянин. – 2009. – 12 черв. – С. 6.
2. **Кільчевський Микола Олександрович** // Вчені України : 100 видатних імен. – Київ, 2006. – С. 158 – 161.
3. **Сандул В.** Академік М. О. Кільчевський // Прапор Жовтня. – 1984. – 9 черв. – С. 4.
4. **Кривко Я.** Родом з Кам'янця-Подільського // Прапор Жовтня. – 1973. – 28 груд. – С. 4.
5. **Кривко Я.** Учені – наші земляки // Прапор Жовтня. – 1970. – 7 лип. – С. 4.

Коломійченко Олексій Сидорович

(17 березня 1898 року м. Шпола Черкаської області – 17 вересня 1974 року, м. Київ) – **член-кореспондент Академії наук УРСР** з 1967 року, лікар-отоларинголог.

Доктор медичних наук (1941), професор (1944), заслужений діяч науки УРСР (1955), лауреат Ленінської премії (1964).

В 1924 році закінчив Київський медичний університет.

Лікарська діяльність О.С. Коломійченка розпочалась у 1924 році в Ізяславській дільничій лікарні Шепетівського округу, де він працював лікарем-стажером. Згодом його направили на курси удосконалення лікарів в м. Київ, де Коломійченко вдосконалив знання в області практичної отоларингології та почав наукову діяльність. Працював молодшим асистентом, старшим приват-доцентом, а з 1936 року – доцентом клініки.

В 1936 році призначений завідуючим дитячим отоларингічним відділенням, яке було вперше організоване в Україні. В 1937-1941 роках детально розробляв методику лікування грудних дітей з захворюваннями вуха при токсичних диспепсіях.

З 1944 року займав посаду завідуючого кафедри Київського державного інституту удосконалення лікарів, з 1960 року – директор, організованого ним, науково-дослідного інституту отоларингології (Київ).

З ініціативи й при безпосередній участі О. С. Коломійченка був розроблений й широко впроваджений в практику метод ультразвукової терапії, створено спеціальну апаратуру, вивчався вплив низьких температур і лазерного опромінення на живі тканини, а потім (після клінічної апробації сконструйованої апаратури) ці методи з успіхом застосовувалися при лікуванні пацієнтів з різними отоларингологічними захворюваннями. Під його керівництвом були написані роботи по впровадженню кібернетичних методів в оториноларингологію, що стали одними з перших у цій галузі.

Про О. С. Коломійченка

1. **Коломійченко Олексій Сидорович** [Електронний ресурс] / Вікіпедія: вільна енциклопедія. – Електрон. дані. – Київ, 2001 – .– Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>, вільний (дата звернення : 11.04.2018). – Назва з екрана.
2. **Шидловська Т.В.** Коломійченко Олексій Сидорович // Енциклопедія Сучасної України. – Київ, 2014. – Т. 14. – С. 103.
3. **Гаврилюк Л. О.** Коломійченко Олексій Сидорович // Енциклопедія історії України. – Київ, 2007. – Т. 4. – С. 460.
4. **Коломійченко Олексій Сидорович** // Київський національний університет імені Т. Шевченка. Незабутні постаті. – Київ, 2005. – С. 247 – 248.
5. **Коломійченко Олексій Сидорович** // Вчені Поділля : матеріали республік. наук.-практ. конф., присвяч. 55-річчю визволення України від фашист. загарбників / під ред. О.О. Шалімова. – Хмельницький ; Вінниця, 1999. – С. 16.

Костюк Григорій Олександрович

(12 (25) жовтня 1902 року, с. Боришківці, нині Кам'янець-Подільського району – 3 жовтня 2002 року, Сільвер-Спрінг, США) – (псевдоніми: Теодор Залужний, Борис Подоляк) – **іноземний член Національної академії наук України** з 1992 року, літературознавець, письменник, критик, мемуарист, історик, журналіст.

Лауреат Премії фундації Антоновичів (1988) та Міжнародної премії імені Володимира Винниченка (1991), голова ОУП «Слово» (1954–1975), громадський та політичний діяч, дійсний член УВАН та НТШ, член Національної спілки письменників України та Інституту з вивчення СРСР, член Міжнародного ПЕН-клубу.

У 1929 році закінчив Київський інститут народної освіти, потім аспірантуру інституту імені Тараса Шевченка НАН України в Харкові, захистив кандидатську дисертацію.

Викладав історію української літератури в Харківському педагогічному інституті професійної освіти, від початку 1934 року – у Луганському інституті народної освіти.

У листопаді 1934 року його звільнено «за націоналістичні прояви в лекціях» та «перекручування програми». 25 листопада 1935 року заарештовано у Києві. Постановою Особливої наради при НКВС від 3 липня 1936 року заслано на 5 років в концтабір у Воркуті.

Після звільнення 25 листопада 1940 року, згідно з приписом НКВС, оселився у Слов'янську. Від грудня 1940 року до липня 1944 року жив і працював (здебільшого не за фахом) у Слов'янську, Києві, Львові. У липні 1944 року емігрував за кордон.

До 1951 року проживав у таборах для «переміщених осіб» в Німеччині.

У лютому 1952 року виїхав до США, де працював у Дослідному центрі Колумбійського університету та інших установах.

В еміграції був одним із засновників та деякий час лідером Української революційно-демократичної партії, після її розколу належав до лівого крила (групи «Вперед»).

Григорій Костюк був реабілітований 22 червня 1989 року.

Праці Г.О. Костюка

1. **Зустрічі і прощання** : спогади у 2 кн. / Г.О. Костюк; Укр. Вільна Акад. Наук (США), Канад. ін-т укр. студій, ін-т літ. ім. Т. Г. Шевченка НАН України. – Київ : Смолоскип, 2008.

Кн. 1. – 720 с.: портр., фото.

Кн. 2. – 510 с.: портр., фото.

2. **Літературно-мистецькі перехрестя** / Г.О. Костюк ; Укр. вільна Академія Наук (США), Ін-т літ. ім. Т. Шевченка НАН України. – Вашингтон; К.: [б. в.], 2002. – 416 с. : портр., фото. – Бібліогр.: С. 385-401.

3. **«Віта нова»** // Слово і час. – 2002. – № 10. – С. 5-8.

4. **Листи до В. Мацька** // Слово і час. – 2002. – № 10. – С. 8-12.

5. **Сталінізм в Україні** (Генеza і наслідки) : дослідження і спостереження сучасника / Г. Костюк ; авт. передм. Ю.В. Бадзьо, пер. та упоряд. Р. Харчук. – Київ : Смолоскип, 1995. – 508 с.

Про Г.О. Костюка

1. **Баштова Н.** Костюк Григорій Олександрович // Шевченківська енциклопедія : в 6-ти т. – К., 2013. – Т. 3. – С. 537.

2. **Горох Г.В.** Подвижницька стеля Григорія Костюка // Наук. праці Кам'янець-Поділ. нац. ун-ту ім. І. Огієнка : філол. науки. – Кам'янець-Подільський, 2012. – Вип. 31. – С. 224 – 227.

3. **Будзей О.** Три літературні ювілеї одного дня. Боришківський «шмаркач» // Подолянин. – 2012. – 19 жовт. – С. 8.

4. **Костюк Григорій Олександрович** // Київський національний університет імені Т. Шевченка. Незабутні постаті. – Київ, 2005. – С. 356.

5. **Мацько В.** До України пригорнусь... / В. Мацько // Дивослово. – 1997. – № 10. – С. 59-61.

Котляр Микола Федорович

(4 липня 1932 року, м. Кам'янець-Подільський) – **член-кореспондент Національної академії наук України** з 1995 року, історик, нумізмат, джерелознавець, історіограф.

Доктор історичних наук (1973), заслужений діяч науки і техніки України (1996), лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки (2001), лауреат премії імені Миколи Костомарова НАН України (2003).

У 1956 році закінчив Київський університет.

На початку наукової кар'єри викладав у Київському педагогічному інституті та в Київському філіалі Львівського поліграфічного інституту імені Івана Федорова.

У 1957–1961 роках працював у Центральній науковій бібліотеці АН УРСР, з 1965 року – в Інституті історії України НАН України (з 1982 року – завідувач сектору).

У 1982–1996 роках – завідувач сектору історії Київської Русі відділення історії України середніх віків. Від 1996 року – головний науковий співробітник.

Наукові праці стосуються історії Київської Русі, джерелознавства давньоруських писемних пам'яток, історичної нумізматики та метрології.

Праці М.Ф. Котляра

1. **Воєнне мистецтво Давньої Русі** / М. Ф. Котляр; гол. ред. Н. Слюсаренко. – Київ : Наш час, 2011. – 280 с. : фото.

2. **Княжий двір Південної Русі X – XIII ст.** / М.Ф. Котляр, В. М. Ричка ; координ. В. А. Смолій ; НАН України, Ін-т історії України. – Київ : Наук. думка, 2008. – 358 с. : фото. кольор.

3. **Данило Галицький** : біогр. нарис / М. Ф. Котляр. – Київ : Альтернативи, 2002. – 327 с.

4. **Довідник з історії України** / М. Котляр, С.В. Кульчицький. – Київ : Україна, 1996. – 463 с.

5. **Полководці Давньої Русі** / М. Ф. Котляр. – 2-ге вид. – Київ : Україна, 1996. – 151 с. : іл.

Про М.Ф. Котляра

1. **Плахонін А. Г.** Котляр Микола Федорович // Енциклопедія історії України. – Київ, 2008. – Т. 5. – С. 235–236.

2. **Кульчицький С.В.** Котляр Микола Федорович // Енциклопедія Сучасної України. – Київ, 2014. – Т. 15. – С. 24: фото.

3. **Котляр Микола Федорович** // Баженов Л. В. Поділля в працях дослідників і краєзнавців XIX–XX ст. : Історіографія. Біобібліографія. Матеріали. – Кам'янець-Подільський, 1993. – С. 245–246.

Лаврик Семен Семенович

(20 жовтня (2 листопада) 1915 року, с. Велика Слобідка, тепер Кам'янець-Подільського району – 7 липня 1990 року, м. Київ) – **член-кореспондент Академії наук УРСР** з 1976 року, лікар-гематолог.

Заслужений діяч науки УРСР (1975).

У 1940 році закінчив Вінницький медичний інститут.

У 1946–1950 роках – директор Львівського науково-дослідного інституту переливання крові. У 1950–1953 роках – завідувач Львівського обласного відділу охорони здоров'я. У 1954–1960 роках – перший заступник

міністра охорони здоров'я УРСР. У 1960–1970 роках – директор Київського науково-дослідного інституту гематології та переливання крові.

У 1970–1984 роках працював ректором Київського медичного інституту

Праці С.С. Лаврика

1. **Кровь, холод и жизнь.** – Киев : Наук. думка, 1984. – 72 с.

2. **История кафедры пропедевтики внутренних болезней Киевского медицинского института // Кислородная недостаточность у больных ишемической болезнью сердца и пути ее коррекции.** – Киев, 1980. – С. 5-20.

3. **Консервирование костного мозга.** – Киев: Здоров'я, 1975. – 127 с.

Про С.С. Лаврика

1. **Гладченко П.** Працею звеличені : худ.-докум. нариси про славних людей Кам'яноччини. – Кам'янець-Подільський, 2009. – С. 110–114.

2. **70 років з дня народження** Лаврика Семена Семеновича // Відзначення знаменних і пам'ятних дат Хмельниччини в 1985 році. – Хмельницький, 1984. – С. 22 – 23.

3. **Лаврик Семен Семенович** // Історія Академії наук Української РСР. – Київ, 1982. – С. 759 – 760.

4. **Лаврик Семен Семенович** // Українська радянська енциклопедія. – Київ, 1981. – Т. 6. – С. 44.

5. **Костюк П.** Вчений із Великої Слобідки // Прапор Жовтня. – 1971. – 12 жовт. – С. 4.

Моргуліс Наум Давидович

14 травня 1904 року, смт Летичів – 1 вересня 1976, м. Київ) – **член-кореспондент Академії наук УРСР** з 1939 року, фізик.

Професор (1934), доктор фізичних наук (1937).

У 1926 році закінчив Київський інститут народної освіти.

Більше 30 років (з 1932 по 1976 роки) віддав праці в Інституті фізики НАН України.

В 1932–1941 роках та 1944–1952 роках завідує, створеною його зусиллями, кафедрою електрофізики. У роки Другої світової війни разом з колективом АН України перебував в евакуації (м. Уфа). Протягом 1941–1943 років за сумісництвом завідував кафедрою Уфимського медичного інституту. У 1943–1944 роках завідував кафедрою у Московському електротехнічному інституті інженерів транспорту.

З 1952 по 1976 роки завідував кафедрою фізичної електроніки. У 1934 році розробив одну з перших теорій поверхневої іонізації. Вибудував теорію автоелектронної емісії з напівпровідників та 1947 року спільно з П. М. Марчуком відкрив термоемісійний метод перетворення енергії. В 1927 – 1961 роках одночасно працював в Інституті фізики АН УРСР. Є автором праць з питань фізики високого та надвисокого вакууму щодо емісійної електроніки та фізики плазми. Обґрунтував напівпровідникові властивості ефективних електронних емітерів, займався вивченням електронних та адсорбційних властивостей металоплівкових емітерів, проводив дослідження щодо створення термоемісійного (плазмового) методу прямого перетворення теплової енергії на електричну.

Праці Н.Д. Моргуліса

1. **Термоелектронный** (плазменный) преобразователь энергии. – Москва : Госатомиздат, 1961. – 83 с.

2. **К теорії інтерференції світла** в плоских поглинаючих плівках // Науч. записки Київ. ун-та. – 1955. – Т. 14. – Вып. 8. – № 7. – С. 183 – 187.

3. **Розвиток робіт по електроніці в УРСР** // Труды ин-та фізики АН УРСР. – 1955. – Вып. 6. – С. 20 – 42.

4. **Роботи інституту фізики АН УРСР** в галузі фізичної електроніки // Вісті АН УРСР. – 1946. – № 9-10. – С. 105 – 113.

5. **Розпорошування металічної поверхні** при ударах позитивних іонів. – Київ : [Б. в.], 1936. – 93 с.

Про Н.Д. Моргуліса

1. **Моргуліс Наум Давидович** // Київський національний університет імені Т. Шевченка. Незабутні постаті. – Київ, 2005. – С. 292.

2. **Храмов Ю.А.** Біографія фізики. – Київ, 1983. – С. 215.

3. **Моргуліс Наум Давидович** // Історія Академії наук Української РСР. – Київ, 1982. – С. 766.

4. **Моргуліс Наум Давидович** // Українська радянська енциклопедія. – Київ, 1982. – Т. 7. – С. 121.

5. **Моргуліс Наум Давидович** // Учені вузів Української РСР. – Київ, 1968. – С. 299.

Паламарчук Максим Мартинович

(22 жовтня 1916 року, с. Воробіївка Полонського району – 26 лютого 2000 року, м. Київ) – **академік Академії наук УРСР** з 1973 року, географ та економіст.

Доктор економічних наук (1959), професор (1961), заслужений діяч науки і техніки України (1976), лауреат Державної премії у галузі науки і техніки України (1993) і премії імені О.Г. Шліхтера НАНУ (1978).

В 1939 році закінчив Київський університет. Учасник Другої світової війни.

Протягом 1946–1962 років працював у Львівському торгово-економічному інституті. З 1962 року – завідувач відділу проблем розвитку продуктивних сил Південно-Західного економічного району України.

У 1965–1967 роках – заступник директора Інституту геологічних наук АН УРСР. У 1967–1969 роках – голова Ради з вивчення продуктивних сил УРСР.

М.М. Паламарчук очолив роботу по створенню першої в Україні фундаментальної географо-картографічної праці — «Атлас природных условий и естественных ресурсов Украинской ССР».

З 1970 року – керівник відділу теоретичних проблем економічної географії відділення географії АН УРСР, одночасно з 1975 року – професор Київського університету.

У 1973 році обраний дійсним членом Академії наук УРСР.

М.М. Паламарчук досліджував питання економіки промисловості та економічної географії, розробив теорію економічної геокомплексології.

Праці М.М. Паламарчука

1. **Економічна і соціальна географія** України з основами теорії. – Київ : Знання, 1998. – 416 с.
2. **Экономическая география Украинской ССР.** – Киев : Рад. школа, 1977. – 314 с.
3. **Проблемы развития и размещения** производительных сил Юго-Западного района. – Москва : Мысль, 1976. – 262 с.
4. **Територіальна структура промислового** комплексу економічного району. – Київ : Наук. думка, 1974. – 127 с.
5. **Мінеральні ресурси і структура** районного промислового комплексу. – Київ : Наук. думка, 1972. – 215 с.

Про М.М. Паламарчука

1. **Костриця М., Костриця Н.** Паламарчук Максим // Південно-Східна Волинь : наука, освіта, культура : матеріали регіон. наук.-краєз. конф. – Хмельницький ; Шепетівка, 1995. – С. 21-23.

2. **Паламарчук Максим Мартинович** // Вчені Хмельниччини : бібліогр. покажч. / склав С.К. Гуменюк. – Хмельницький, 1988. – С. 10 – 11.

3. **70 років з дня народження Паламарчука Максима Мартиновича** // Відзначення знаменних і пам'ятних дат Хмельниччини в 1986 році. – Хмельницький, 1985. – С. 19-20.

4. **Паламарчук Максим Мартинович** // Історія Академії наук Української РСР. – Київ, 1982. – С. 704 – 705.

5. **Паламарчук Максим Мартинович** // Українська радянська енциклопедія. – Київ, 1982. – Т. 8. – С. 132.

Перестюк Микола Олексійович

(1 січня 1946 року, с. Плоска Славутського району) – **академік Національної академії наук України** з 2009 року, математик.

Доктор фізико-математичних наук (1986), професор (1986).

У 1968 році закінчив Київський державний університет імені Т. Шевченка. Після навчання розпочинає працювати на механіко-математичному факультеті Київського державного університету імені Т. Шевченка на посаді : асистента, доцента, професора, завідувача кафедри інтегральних та диференціальних рівнянь і за сумісництвом – декана механіко-математичного факультету (1987–2003).

Наукові інтереси охоплюють широке коло складних та актуальних задач теорії диференціальних рівнянь і нелінійної механіки, які відносяться до розробки нового напрямку цієї теорії – диференціальних рівнянь з імпульсною дією, їх застосування до дослідження коливних процесів, які зазнають короткочасних (імпульсних) збурень.

Вперше встановив ефективні критерії стійкості розв'язків диференціальних рівнянь з імпульсною дією як у фіксовані

моменти часу, так і в моменти попадання зображуючої точки в задані множини розширеного фазового простору.

Розробив алгоритми наближеного розв'язку достатньо широкого класу диференціальних рівнянь з імпульсною дією, довів аналоги глибоких теорем М.М. Боголюбова з обґрунтування методу усереднення на нескінченному часовому проміжку, встановив ознаки існування розв'язків, що відповідають розривним коливним режимам.

Праці М.О. Перестюка

1. **Збірник задач з диференціальних рівнянь** : навч. посіб. для студентів ун-тів та техн. вищ. закл. освіти / М.О. Перестюк, М.Я. Свіщук. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2015. – 222 с.

2. **Збірник задач з математичної фізики** : навч. посіб. для студентів мат. ф-тів ун-тів / М.О. Перестюк, В.В. Маринець, В.Л. Реґо. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2012. – 250 с. : граф.

3. **Комбінаторика** : перші кроки / В.А. Вишенський, М.О. Перестюк. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2010. – 324 с.

4. **Алгебра і початки аналізу**. 10 клас : підручник / М.О. Перестюк, В.А. Вишенський. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2006. – 284 с. : граф.

5. **Десять математичних олімпіад** / В.А. Вишенський, В.Н. Нагорний, М.О. Перестюк, В.В. Плахотник ; КНУ ім. Т. Шевченка. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2005. – 208 с. : мал., граф.

Про М.О. Перестюка

1. **Олегович В.** У числі кращих синів нашого краю // Трудівник Полісся. – 2016. – 1 січ. – С. 3 : фото.

2. **Фещук В.** Професор із Плоски // Трудівник Полісся. – 2013. – 3 січ. – С. 2 : фото.

3. **Сапожник О.** Видатний діяч науки та освіти // Славутчина. – 2001. – 6 січ.

4. **Макаренко П.** Вчений з бригадної Плоски // Поділ. вісті. – 1997. – 4 лют.

Попович Мирослав Володимирович

(12 квітня 1930 року, м. Житомир – 10 лютого 2018 року, м. Київ) – **академік Національної академії наук України** з 2003 року, філософ, педагог, фахівець у галузі культурології, логіки та методології науки, історії української культури.

Доктор філософських наук (1966), професор (1974), заслужений діяч науки і техніки України (2000), лауреат Національної премії України ім. Тараса Шевченка (2001).

Початкову освіту здобув в Ізяславській середній школі № 1.

У 1953 році закінчив Київський університет ім. Т. Шевченка. Після закінчення вузу працював на посадах директора і вчителя історії середньої школи у селищі Золотий Потік Золотопотіцького району Тернопільської області. У 1956-1959 роках – аспірант Інституту філософії АН України. З 1960 року займав різні посади в Інституті філософії АН України.

У 1996 році нагороджений відзнакою Президента України – орденем «За заслуги» III ступеня. З 2001 року – виконувач обов'язків директора Інституту філософії ім. Г.С. Сковороди НАН України, а з 2002 року – директор установи.

Праці М.В. Поповича

1. **Академії наук країн Європи** : у 2 кн. Кн. 2 / О.М. Березовський, Т.В. Варава, О.І. Вербіцька та ін. ; ред. О.С. Онищенко, М.В. Попович, Г.В. Боряк та ін. ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського НАН України. – Київ : [б. в.], 2012. – 1138 с. : фото.

2. **Філософія** : фрагменти творів видатних зарубіж. та укр. філософів / уклад. : І. Демчик, М. Попович. – Кам'янець-Подільський: [Б. в.], 2002. – 163 с.

3. **Культура** : ілюстр. енцикл. України / М.В. Попович. – Київ : Балтія Друк, 2009. – 184 с. : фото.

4. **Нарис історії культури України** / М.В. Попович. – Київ: АртЕк, 1999. – 727 с.

5. **Філософія** : хрестоматія / упоряд. І. Демчик, М. Попович, В. Романюк. – Кам'янець-Подільський : Абетка, 1999. – 202 с.

Про М.В. Поповича

1. **Галата С.** Переможемо, бо вже перемогли : [про перебування М. Поповича в Ізяславі і про Ізяслав. підпілля в роки II світ. війни] // Освіта України. – 2018. – 19 лют. – С. 15.

2. **Попович Мирослав Володимирович** // Лауреати Національної премії України імені Т. Шевченка : Хмельницька область : до 50-річчя з часу заснування премії : біобібліогр. вид. / Упр. культури, туризму і курортів Хмельниц. облдержадмін.; Хмельниц. ОУНБ. – Хмельницький, 2010. – С. 51 – 53.

3. **Мирослав Попович** // Кореспондент. – 2006. – № 32. – С. 90 – 91.

4. **Попович Мирослав Володимирович** // Шаров І.Ф. Вчені України : 100 видатних імен. – Київ, 2006. – С. 317 – 324.

5. **Сложинський В.** На батьківщину – через 64 роки // Поділ. вісті. – 2010. – 8 черв. – С. 1.

Савчук Микола Панасович

(4 (16) грудня 1899 року, с. Зубівщина Ізяславського повіту Волинської губернії, нині Славутського району – 16 лютого 1976 року, м. Одеса) – **член-кореспондент Академії наук УРСР** з 1948 року, зоолог.

Доктор біологічних наук (1937), професор (1938), заслужений діяч науки УРСР (1965).

Закінчив двокласне початкове училище, пізніше займався самоосвітою.

Після закінчення короткострокових педагогічних курсів з 1918 року розпочав трудову педагогічну діяльність. У 1925 році

завідував Шепетівською семирічною школою, а в 1926 році – працював інспектором Шепетівського окружного відділу народної освіти.

Після закінчення історичного факультету Одеського інституту народної освіти у 1930-1934 роках М.П. Савчук працював викладачем філософії в одеських інститутах: медичному, технологічному інституті консервної промисловості, сільськогосподарському.

З 1934 року починає роботу в Одеському державному університеті: спочатку асистентом, а після захисту дисертації – доцентом кафедри зоології безхребетних.

В кінці 1937 року М.П. Савчука призначено виконуючим обов'язки ректора та проректором з учбової роботи Одеського державного університету. У 1939 році призначений ректором, цю посаду займав до 1948 року, до призначення його міністром освіти УРСР (1948-1949 року).

Наукові інтереси М.П. Савчука пов'язані із зоологією безхребетних, питаннями експериментальної біології, зокрема регенерації та експериментальної гельмінтології. Другим напрямком наукових пошуків М.П. Савчука було вивчення проблем крайової паразитології.

Праці М.П. Савчука

1. **Зоологія безхребетних.** – Київ : Рад. школа, 1965. – 503 с.
2. **Курс лекцій з ембріології.** – Одеса, 1964. – 218 с.
3. **Фізіологія розвитку тваринних організмів.** – Київ : Рад. школа, 1960. – 319 с.

Про М.П. Савчука

1. **Професор біології з Зубівщини** [Електронний ресурс] /інформаційний портал м. Нетішин «Перспектива». – Електрон. дані.– Нетішин, 2018.– .– Режим доступу : <https://perspekt.org.ua/articles/749>, вільний (дата звернення : 19.04.2018). – Назва з екрана.
2. **Савчук Микола Панасович** // Українська радянська енциклопедія. – Київ, 1983. – Т. 9. – С. 544.

3. **Савчук Микола Панасович** // Історія Академії наук Української РСР. – Київ, 1982. – С. 775.

4. **Савчук Микола Панасович** // Учені вузів Української РСР. – Київ, 1968. – С. 379.

Сельський Володимир Олександрович

(13 жовтня 1883 року, с.Вихилівка Ярмолинецького району – 18 лютого 1951 року, м. Київ) – **академік Академії наук УРСР** з 1939 року, геофізик і геолог.

Доктор фізико-математичних наук (1927), академік (1939).

У 1909 році закінчив фізико-математичний факультет Київського Імператорського університету Святого Володимира і залишається навчатися в аспірантурі, яку закінчує 1912 року. У 1913–1917 роках – викладач Варшавських вищих жіночих курсів, у 1918–1920 роках – директор Кисловодської чоловічої гімназії, у 1921–1928 роках – директор Грозненського нафтового інституту.

У 1945 році, переїхавши до Львова, організовує в місцевому університеті кафедру геофізики, а потім таку ж кафедру і в політехнічному інституті. У 1929–1930 роках – начальник Грознафторозвідки. У 1931–1935 роках – старший геолог «Союзнафти». У 1935–1939 роках – консультант Державного геофізичного тресту СРСР. З 1939 року – керівник відділу геофізики Інституту геологічних наук АН УРСР, веде важливі дослідження в галузі нафтових родовищ.

Значну увагу присвятив дослідженням нафтових родовищ України, вивченню тектоніки Дніпровсько-Донецької западини, вивчав мінеральні ресурси західних областей України, був керівником геофізичних розвідок складних тектонічних районів Карпат та Прикарпаття. Один із перших передбачив й обґрунтував зміст розвитку геофізики в конкретному застосуванні її результатів при вирішенні прикладних завдань пошуків і розвідки корисних копалин.

На основі геофізичних даних сформував перші моделі глибинної геологічної будови Європейської частини СРСР, західного схилу Уралу та інших регіонів.

Вперше обґрунтував необхідність застосування геофізичних досліджень для вивчення джерел сучасних тектонічних явищ.

Про В.О. Сельського

1. **Фурман Б.** На вершині геофізики // Вперед. – 2001. – 17 листоп. – С. 5.

2. **Чиж І.С.** Поруч з корифеями // Поділ. землі сини. – Хмельницький, 1993. – С. 105 – 107.

3. **Цимбалюк М.** Подвижник геофізики // Вперед. – 1992. – 30 квіт.

4. **До 100-річчя з дня народження В.О. Сельського** // Відзначення знаменних і пам'ятних дат Хмельниччини у 1983 році. – Хмельницький, 1983. – С. 28-29.

5. **Євстахевич В.** Видатний науковець // Вперед. – 1981. – 21 лип.

Смолій Валерій Андрійович

(1 січня 1950 року, с. Авратин Волочиського району) – **академік Національної академії наук України** з 1995 року, історик.

Доктор історичних наук (1985), професор (1995), заслужений діяч науки і техніки України (1998), лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки (2001).

У 1970 році закінчив історичний факультет Кам'янець-Подільського державного педагогічного інституту (нині Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка). Протягом 1970–1972 років працював учителем Волосівської

8-річної школи на Житомирщині та Богданівської середньої школи на Тернопільщині, асистентом у Ніжинському педагогічному інституті.

Від 1972 року працює в Інституті історії АН УРСР (нині Інститут історії України НАН України): від 1986 року – завідувач відділу, від 1991 року – заступник директора, від грудня 1993 року – директор.

З 11 серпня 1997 року по 18 серпня 1999 року – Віце-прем'єр-міністр України.

Наукові праці присвячено історії України середньовічної доби, проблемам визвольного руху, державотворення, історії козацтва. Досліджував процеси формування суспільної свідомості нації; розвитку української культури; місце і роль українського фактора в системі міждержавних відносин в Центрально-Східній Європі.

Праці В.А. Смолія

1. **Наукові праці Кам'янець-Подільського** державного університету. – Кам'янець-Подільський : ОПОМ.

Т. 15 : Історичні науки : на пошану професора А.О. Копилова / гол. ред. В. А. Смолій. – Кам'янець-Подільський : ОПОМ, 2006. – 496 с. – Бібліогр. в кінці ст.

2. **Микола Костомаров** : віхи життя і творчості. – Київ : Вища школа, 2005. – 543 с.

3. **Історія України** ХХ-початку ХХІ століття : навч. посіб. / П.П. Панченко, Н.П. Барановська, С.С. Падалка та ін.; Ред. В.А. Смолій. – Київ : Знання, 2004. – 582 с.

4. **Богдан Хмельницький** / В. Смолій, В. Степанков. – Київ : Альтернатива, 2003. – 400 с.: іл.

5. **Геноцид українського народу** : історична пам'ять та політико-правова оцінка : міжнар. наук.-теорет. конф., Київ, 25 лист. 2000 р. : Матеріали / НАН України, Ін-т історії України НАНУ, Центр дослідження геноциду укр. народу ; Редкол. В.А. Смолій та ін. – Київ ; Нью-Йорк : М. П. Коць, 2003. – 596 с.

Про В.А. Смолія

1. **Григоренко О.П.** Життєвий і науковий шлях талановитого дослідника історії українського козацтва

академіка В.А. Смолія // Козацька доба в історії Поділля та Південно-Східної Волині : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. – Хмельницький, 2013. – С. 133 – 138.

2. **Смолій Валерій Андрійович** // Материк краєзнавства : зб., присвяч. лауреатам премії ім. Д. Яворницького НСК України. – Київ, 2013. – С. 78 – 81.

3. **Методом творчого осмислення** // Шаров І. 100 особистостей України. – Київ, 2011. – С. 372 – 377 : фото.

4. **Степанков В.С.** Академік, професор нашого вузу // Студент. меридіан. – 2000. – 31 січ.

5. **Степанков В.С.** Валерій Смолій : чаруючі звершення українського історика. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2009. – 32 с.

Тронько Петро Тимофійович

(12 липня 1915 року, с. Заброди Богодухівського району Харківської області – 12 вересня 2011 року, м. Київ) – **академік Академії наук УРСР з 1978 року, історик.**

Доктор історичних наук (1968), професор (1994), завідувач відділу регіональних проблем історії України Інституту історії України НАНУ (1980), заслужений діяч науки і техніки України (1990), Герой України (2000).

Після закінчення учительських курсів у Богодухові працював учителем суспільствознавства й української мови в школі с. Кленове Богодухівського району, директором дитячого будинку м. Лебедин.

У 1948 році закінчив історичний факультет Київського університету ім. Т. Шевченка.

З 1961 по 1978 роки – заступник Голови Ради Міністрів УРСР, займався питаннями культури, освіти, охорони здоров'я. У 1967—1988 роках – голова правління Українського товариства охорони пам'яток історії та культури.

Голова правління Національної спілки краєзнавців України (1990–2011 рр.), голова правління Всеукраїнського фонду відтворення видатних пам'яток історико-архітектурної спадщини імені О. Гончара (1996–2011), почесний громадянин Кисва, віце-президент Асоціації історичних міст України. Головний редактор журналу «Краєзнавство», голова редколегій 26-томної «Історії міст і сіл Української РСР» та багатотомної науково-документальної серії книг «Реабілітовані історією».

Творчо був пов'язаний з Хмельниччиною в плані збереження її історико-культурної спадщини та розбудови краєзнавчого руху.

Праці П.Т. Тронька

1. **Освіта, наука і культура** на Поділлі : зб. наук. праць : матеріали другого круглого столу / М-во освіти і науки України, Кам'янець-Поділ. держ. ун-т ; гол. ред. П.Т. Тронько. – Кам'янець-Подільський : ОЮМ, 2006. – 376 с.

2. **Історія України**. Маловідомі імена, події, факти : зб. ст. / Ін-т історії України НАН України, гол. редкол. наук.-докум. серії книг "Реабілітовані історією", Кам'янець-Поділ. держ. ун-т; Гол. ред. П.Т. Тронько. – Хмельницький : Київ : [Б. в.], 2005. – 496 с.

3. **Згадаймо всіх поіменно...**: з іст. боротьби комсомольців і молоді України проти нім.-фашист. загарбників у роки ВВВ 1941-1945 рр / П.Т. Тронько. – Київ : Молодь, 2001. – 223 с.

4. **Історія міст і сіл України** в контексті регіональних досліджень : досвід, проблеми, перспективи / П.Т. Тронько ; НАН України, Ін-т історії України НАНУ. – Київ : [б. в.], 2001. – 49 с.

5. **Увічнена історія України** / П.Т. Тронько, В.А. Войналович ; АН України. – Київ : Наук. думка, 1992. – 276 с.

Про П.Т. Тронька

1. **Я тобою, Україно, живу...** / упоряд.: П.В. Бабенко, В.М. Іршенко, Г.О. Клепак та ін. – Київ : Фенікс, 2010. – 200 с.

2. **Що ми залишимо нащадкам?** : зб. матеріалів і док. про П.Т. Тронька / упоряд.: Я.В. Верменич, В.М. Іршенко. – Київ : НАН України, 2008. – 552 с.

3. **Кудряченко А.І., Скляренко Є.М.** Славний син України. – Київ : [б. в.], 2005. – 78 с.

4. **Петро Тимофійович Тронько** / Нац. академія наук України ; Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. – Київ : [б.в.], 2005. – 194 с.

5. **Прокопчук В. С., Прокопчук Т.К.** Академік НАН України Тронько П.Т. і Дунаєвеччина. – Дунаївці : [б.в.], 2005. – 24 с.

Чеботарьов Микола Григорович

(3 червня (15 червня) 1894 року, м. Кам'янець-Подільський – 2 липня 1947 року, м. Москва) – **член-кореспондент Академії наук УРСР** з 1929 року, математик.

Доктор фізико-математичних наук (1927), професор (1928), лауреат Державної премії СРСР (1948).

1912 року Чеботарьов закінчив Кам'янець-Подільську чоловічу гімназію та вступив на фізико-математичний факультет Київського університету.

У 1921–1927 роках працював у вищих навчальних закладах Одеси. У 1927 році М.Г. Чеботарьова запросили до Казанського університету, і з 1928 року він приступив до виконання обов'язків професора кафедри математики, які виконував без перерви до кінця життя.

М.Г. Чеботарьов установив критерії, при яких корені трансцендентних рівнянь дійсні, удосконалив доведення теореми Кронекера – Вебера, розв'язав проблему Фробеніуса.

Про М.Г. Чеботарьова

1. **90 років з дня народження** відомого радянського математика М.Г. Чеботарьова // Відзначення знаменних і пам'ятних дат Хмельниччини у 1984 році. – Хмельницький, 1984. – С. 22 – 23.

2. **Чеботарев Николай Григорьевич** // Боголюбов А.Н. Математики. Механики : библиогр. справочник. – Москва, 1983. – С. 516 – 517.

3. **Кривко Я.** Родом з Кам'янця-Подільського // Прапор Жовтня. – 1973. – 28 груд. – С. 4.

4. **Чеботарьов Микола Григорович** // Бородін О.І., Бугай А.С. Біографічний словник діячів у галузі математики. – Київ, 1973. – С. 516 – 517.

5. **Окунев Л.Я.** Проблема резольвент Чеботарева. – Москва ; Ленинград : Гостехиздат, 1949. – 53 с.

Шевченко Федір Павлович

(14 серпня 1914 року, м. Дунаївці – 1 листопада 1996 року, м. Київ) – **член-кореспондент Академії наук УРСР** з 1969 року, історик.

Доктор історичних наук (1964), професор (1968), лауреат Державної премії УРСР в галузі науки і техніки (1984).

У 1937 році закінчив Московський історико-архівний інститут, у 1940 році – аспірантуру цього ж вузу.

У 1940–1945 роках перебував на науково-адміністративній роботі в державних архівах Чернівців, Краснодару, Узбецької РСР.

У 1944–1950 роках працював завідувачем кафедри архівознавства і доцентом Київського університету.

Від 1960 року працював на різних посадах в Інституті історії АН УРСР : у 1964–1967 роках – заступником директора Інституту історії АН, у 1958-1972 роках – директором Інституту археології АН України, з 1972 по 1995 роки – науковим співробітником Інституту історії АН України.

Праці Ф.П. Шевченка

1. **Видатний борець проти** кріпосництва і царизму [Т.Г. Шевченко] // Укр. іст. журнал. – 1984. – № 3. – С. 45 – 55.
2. **Історичне минуле в оцінці** Б. Хмельницького // Укр. іст. журн. – 1970. – № 12. – С. 126 – 132.
3. **Історія і сучасність.** – Київ : Знання, 1965. – 46 с.
4. **Дипломатична служба на Україні** під час визвольної війни 1648 – 1654 рр. // Історичні джерела та їх використання. – Київ, 1964. – Вип. 1. – С. 81 – 113.
5. **Роль Києва в міжслов'янських зв'язках** у XVII – XVIII ст. – Київ : АН УРСР, 1963. – 44 с.

Про Ф.П. Шевченка

1. **Григоренко О.П.** Історик Федір Павлович Шевченко – терниста доля вченого-патріота / О.П. Григоренко, С.М. Єсюнін // Збереження національної ідеї та національної самосвідомості українського народу в контексті трагічних подій ХХ століття : зб. наук. праць. – Кам'янець-Подільський, 2014. – Вип. VIII. – С. 148 – 159.
2. **Шевченко Федір Павлович** // Материк краєзнавства : зб., присвяч. лауреатам Премії ім. Д. Яворницького НСК України. – Київ, 2013. – С. 86 – 88.
3. **Прокопчук В.С.** Федір Павлович Шевченко // Дунаєвеччина очима дослідників, учасників і свідків іст. подій : зб. наук.-краєзн. праць. – Кам'янець-Подільський, 2000. – С. 205 – 212.
4. **Данилюк Ю.З.** Тернистим шляхом правди // Дунаєвеччина очима дослідників, учасників і свідків іст. подій : матеріали наук.-краєзн. конф. – Київ, 1997. – С. 223 – 227.
5. **Шевченко Федір Павлович** // Історія Академії наук Української РСР. – Київ, 1982. – С. 788.

Шпак Петро Федорович

(17 червня 1931 року, с. Дашківці Віньковецького району – 21 квітня 2002 року, м. Київ) – **член-кореспондент Національної академії наук України** з 1990 року, геолог-нафтовик.

Доктор геолого-мінералогічних наук (1981), професор (1992), двічі лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки (1977, 1991).

У 1953 році закінчив Львівський політехнічний інститут. Протягом 12 років працював геологом Битківського нафтопроміслу, головним геологом управління “Долина нафти”, директором Надвірнянської контори розвідувального буріння, головним геологом об’єднання “Укрзахіднафтогаз”.

У 1966 році П.Ф. Шпака призначено начальником Головного управління пошукових і розвідувальних робіт нафтових і газових родовищ в Україні, членом колегії Міністерства геології України. У 1967 році очолив Міністерство і перебував на цій посаді впродовж 15 років.

У 1971–1985 роках П.Ф. Шпак обирався депутатом Верховної Ради УРСР.

У 1984–1992 роках – завідувач відділу нафтогазоносних провінцій, а у 1992–1997 роках — директор Інституту геологічних наук НАН України. Радник президента НАН України (від 1997 року і до кінця життя).

Про П.Ф. Шпака

1. **Яцишин М.** Петро Федорович Шпак // Гордість Віньковеччини / М. Яцишин. – Хмельницький, 2012. – С. 147.
2. **Вінскевич А.** Із когорти незабутніх // Сіл. новини. – 2011. – 17 черв.
3. **Стороженко М.** «На могилі моїй посадить молоду яворину» : [про міністра геології України П.Ф. Шпака] // Поділ. вісті. – 2006. – 20 лип.

4. **Шпак Петро Федорович** // Хто є хто в Україні : довідник. – Київ, 1997. – С. 299–300.

Яновський Феофіл Гаврилович

(12 [24] червня 1860 року, с. Миньківці, тепер Дунаसेвського району – 8 липня 1928 року, м. Київ) – академік Академії наук УРСР з 1927 року, лікар-терапевт.

Доктор медичних наук (1890), професор (1905).

У 1884 році закінчив медичний факультет Київського університету.

Працював в Берліні, Парижі та Лейдені. Після повернення до Києва заснував в Олександрівській лікарні першу в місті бактеріологічну лабораторію для застосування бактеріологічної методики діагностування туберкульозу. В 1893 році брав активну участь у приборканні епідемії холери.

Був професором терапевтичної клініки Одеського Університету і лікарської діагностики Київського університету (1905–1921) та Київського медичного інституту (1921–1928).

Автор 62 праць з питань інфекційних хвороб, туберкульозу, захворювань легень, нирок, шлунково-кишкового тракту, патології кровообігу тощо, у тому числі низки монографій.

Створив українську школу терапевтів, був членом багатьох наукових товариств. Обирався депутатом Київської міської Ради. Був редактором 1-го видання Великої Медичної Енциклопедії, членом редколегії журналу «Лікарська справа».

За його ініціативою на Київщині та в інших містах України засновано багато протитуберкульозних закладів санаторного типу.

Про Ф.Г. Яновського

1. **Тимошенко С.** Девіз Феофіла Яновського // Поділ. вісті. – 2010. – 25 черв.
2. **Яновський Феофіл Гаврилович** // Головка О.Ф. Медицина Поділля : кінець XVIII – поч. XX ст. – Кам'янець - Подільський, 2007. – С. 221 – 222.
3. **Яновський Феофіл Гаврилович** // Київський національний ун-т ім. Т. Шевченка : незабутні постаті. – Київ, 2005. – С. 252.
4. **Сваричевський А.В., Ф.Г. Яновський** // Календар знаменних і пам'ятних дат Хмельниччини на 2000 рік. – Хмельницький, 2000. – С. 28 – 30.
5. **Прокопчук В.С.** Роздав людям своє життя // Поділ. землі сини. – Хмельницький, 1993. – С. 127 – 134.

Згідно з Законом України від 09.04. 2015 № 317-VIII “Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки” та списком осіб, які підпадають під цей закон, підготовлений Українським інститутом національної пам'яті, віднесено уродженців Хмельниччини **Затонського Володимира Петровича та Мануїльського Дмитра Захаровича.**

Затонський Володимир Петрович

(27 липня [8 серпня] 1888 року, с. Лисець Ушицького повіту Подільської губернії Російської імперії (нині Дунаєвецький район) – 29 липня 1938 року, м. Київ) – **академік Академії наук УРСР** з 1936 року, хімік, партійний і державний діяч.

У 1898–1906 роках навчався у Кам'янець-Подільській гімназії. Закінчивши гімназію, вступив на фізико-математичний факультет Київського університету.

У 1907–1908 роках викладав в учительському училищі у Чорнокозинцях. Завдяки клопотанню професорів – фізика-хіміка

Олександра Сперанського та хіміка-органіка Сергія Реформатського, які помітили здібності Затонського до наукової роботи, через рік йому надано змогу повернутися до університету.

1913 року В.П. Затонський влаштувався на роботу в Київський політехнічний інститут, у якому пропрацював до 1917 року.

Одночасно з педагогічною діяльністю проводив і науково-дослідну роботу. Так від 1914 року він завідував хімічною лабораторією дослідних полів Товариства цукрозаводчиків. Розробляв проблеми, пов'язані із застосуванням хімічних препаратів для підвищення врожайності сільськогосподарських культур, вивчав процес добування азоту з повітря тощо.

Від 1918 року займався політичною діяльністю.

У вересні 1933 року його призначили головним редактором Української Радянської Енциклопедії.

Про В.П. Затонського

1. **Коваль М. В.** Володимир Затонський : нарис життя і діяльності (1888-1938) / М. В. Коваль, Ю. В. Телячий. – Тернопіль : Збруч, 2008. – 270 с. : фото.

1. **Будзей О.** Від підзамецького розбишаки до наркома освіти // Подолянин. – 2008. – 8 серп. – С. 7.

2. **Єфіменко Г.Г.** Затонський Володимир Петрович // Енциклопедія історії України. – Київ, 2005. – Т. 3. – С. 287–288.

Мануїльський Дмитро Захарович

(21 вересня [3 жовтня] 1883 року, с. Святець, нині Теофіпольського району – 22 лютого 1959 року, м. Київ) – академік Академії наук УРСР з 1945 року, державний і партійний діяч. Доктор історичних наук (1940), професор (1940).

1911 року закінчив Сорбонський університет. Учасник Жовтневого перевороту 1917 року. Член колегії народного комісаріату продовольства. У 1919–1920 роках – член

Всеукраїнського революційного комітету, у 1920–22 роках – народний комісар землеробства УРСР. У 1923–1928 роках – член президії Виконкому Комінтерну, у 1928–1943 роках – секретар виконкому.

З липня 1944 року до червня 1952 року – нарком (з 1946 – міністр) закордонних справ УРСР, заступник голови РНК (з 1946 – РМ) УРСР. З 1953 – перебував на пенсії.

Про Д.З. Мануїльського

1. **Зав'ялов Б.** Дмитро Захарович Мануїльський. – Київ : Держполітвидав УРСР, 1963. – 152 с.

2. **Баженов Л.** Життя, віддане боротьбі // Радянське Поділля. – 1983. – 2 жовт.

3. **Бойко О. І.** Документи ЦДАЖР УРСР про життя і діяльність Д. З. Мануїльського // Архіви України. – 1983. – № 5. – С. 27 – 32.

Список використаних джерел

Друковані джерела

1. **Архіви України** : наук.-інформ. бюлетень архів. упр. при Раді Міністрів УРСР. – Київ, 1966 – 1992.
2. **Видатні вчені Національної академії наук України** : особові справи архів. та рукопис. фондів академіків та чл.-кор. у Нац. б-ці України ім. В.І. Вернадського (1918–1998) : путівник / уклад. : О.С. Боляк, Т.І. Воронкова, С.Г. Даневич, Н.М. Зубкова, І.В. Клименко та ін. – Київ : [б. в.], 1998. – 308 с.
3. **Вісник Національної академії наук України** [з 1991 р. – Вісник Академії наук України, до 1991 р. – Вісник АН УРСР] : наук. та громад.-політ. журн. – Київ : Наук. думка, 1971 – 2013.
4. **Вчені Хмельниччини** : бібліогр. покажч. / Хмельниц. обл. б-ка ім. М. Островського. – Хмельницький : [б. в.], 1988. – 132 с.
5. **Енциклопедія Сучасної України**. – Київ, [б. в.], 2001 – 2016. – Т. 1 – 17.
6. **Історія Національної академії наук України (1918–1933)** : наук.-довід. апарат / НАН України ; Нац. б-ка України ім. Вернадського ; упоряд.: О. Колобов, В. Кучмаренко та ін. – Київ : НБУВ, 2002. – 448 с.
7. **Історія Національної академії наук України (1924–1928)** : документи і матеріали / НАН України ; Нац. б-ка України ім. Вернадського ; Ін-т укр. археології та джерелознавства ; упоряд. : В. Кучмаренко та ін. – Київ : НБУВ, 1998. – 763 с.
8. **Історія Національної академії наук України (1934 – 1937)** : документи і матеріали / НАН України ; Нац. б-ка України ім. Вернадського ; ред. : О.С. Онищенко та ін. – Київ : НБУВ, 2003. – 931 с.
9. **Історія Національної академії наук України (1938 – 1941)** : документи і матеріали / НАН України ; Нац. б-ка України ім. Вернадського ; ред. : О.С. Онищенко та ін. – Київ : НБУВ, 2003. – 917 с.
10. **Історія Національної академії наук України (1941 – 1945)** : документи і матеріали / НАН України ; Нац. б-ка

України ім. Вернадського ; ред. : О. С. Онищенко та ін. – Київ : НБУВ, 2007. – 804 с.

11. **Історія Національної академії наук** України (1946 – 1950) : документи і матеріали / НАН України ; Нац. б-ка України ім. Вернадського ; ред. : О.С. Онищенко та ін. – Київ : НБУВ, 2008. – 600 с.

12. **Історія Національної академії наук** України (1946 – 1950) : додатки / НАН України ; Нац. б-ка України ім. Вернадського ; ред. : О. С. Онищенко та ін. – Київ : НБУВ, 2008. – 712 с.

13. **Історія Національної академії наук** України (1951 – 1955) : документи і матеріали / НАН України ; Нац. б-ка України ім. Вернадського ; ред. : О.С. Онищенко та ін. – Київ : НБУВ, 2012. – 880 с.

14. **Історія Національної академії наук** України (1951 – 1955) : додатки / НАН України; Нац. б-ка України ім. Вернадського ; ред. : О.С. Онищенко та ін. – Київ : НБУВ, 2012. – 915 с.

Інтернет -джерела

15. Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки : Закон України від 09.04. 2015 № 317-VIII. – Електрон. дані. – Київ, 2015 – .– Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/317-19>, вільний (дата звернення: 30.05.2018). – Назва з екрана.

16.Список осіб, які підпадають під закон про декомунізацію. – Електрон. дані. – Київ, 2018 – .– Режим доступу: <http://www.memory.gov.ua/publication/spisok-osib-yaki-pidpadauyut-pid-zakon-pro-dekomunizatsiyu>, вільний (дата звернення: 30.05.2018). – Назва з екрана.

17.Вікіпедія : вільна енциклопедія. – Електрон. дані. – Київ, 2001 – .– Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org>, вільний (дата звернення: 11.04.2018). – Назва з екрана.

18. НАН України. – Електрон. дані. – Київ, 2017 – .– Режим доступу : <http://www.nas.gov.ua>, вільний (дата звернення : 11.04. 2018). – Назва з екрана.

19. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. – Електрон. дані. – Київ, 2013 – .– Режим доступу: <http://irbis-nbuv.gov.ua>, вільний (дата звернення: 11.04. 2018). – Назва з екрана.

Зміст

Передмова	3
Довідково про Національну академію наук України	4
Учені Національної академії наук України :	
Хмельницька область	6
Бажан Микола Платонович	6
Білоус Анатолій Григорович	8
Білоус Аполлон Максимович	9
Богач Петро Григорович	11
Войнаренко Михайло Петрович.....	12
Ганнопольський Ель Маркович	14
Гриневиц Феодосій Борисович	15
Дейген Михайло Федорович	17
Квасницький Олексій Володимирович	19
Кільчевський Микола Олександрович	20
Коломійченко Олексій Сидорович	22
Костюк Григорій Олександрович	24
Котляр Микола Федорович	26
Лаврик Семен Семенович	27
Моргуліс Наум Давидович	29
Паламарчук Максим Мартинович	30
Перестюк Микола Олексійович	32
Попович Мирослав Володимирович	34
Савчук Микола Панасович	35
Сельський Володимир Олександрович	37
Смолій Валерій Андрійович	38
Тронько Петро Тимофійович	40
Чеботарьов Микола Григорович	42
Шевченко Федір Павлович	43
Шпак Петро Федорович	45
Яновський Феofil Гаврилович	46
Затонський В.П.....	47
Мануїльський Д.З.....	48
Список використаних джерел.....	50

Для нотаток

Для нотаток

Біобібліографічне видання

Учені Національної академії наук України:
Хмельницька область
до 100-річчя НАН України

Біобібліографічний покажчик

Комп'ютерне опрацювання: *Дорош В.Ю.*

Відповідальна за випуск: *Чабан К.А.*

Підписано до друку 30. 05. 2018 р. Формат 60x84/16
Папір цифровий. Гарнітура Times New Roman.
Наклад прим.
